

ОСОБЛИВОСТІ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ СТУДЕНТІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Кетлер-Митницька Т. С.

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології та соціальної роботи

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

вул. Наукового містечка, 59, Запоріжжя, Україна

orcid.org/0000-0002-1665-4282

catmeatt@gmail.com

catmeatt@gmail.com

Ключові слова:

толерантність до невизначеності, студенти, здобувачі вищої освіти соціономічні спеціальності, складні навчально-професійні ситуації.

У статті презентовано результати емпіричного дослідження особливостей толерантності до невизначеності здобувачів вищої освіти соціономічних спеціальностей в умовах війни. Розкрито специфіку діяльності фахівців соціономічної сфери, пояснено зростання вимог до професійної підготовки здобувачів вищої освіти для надання допомоги населенню у воєнні та повоєнні часи. Розглянуто толерантність до невизначеності як одну з внутрішніх передумов психологічного благополуччя й успішного професійного становлення молоді в умовах деякої непорядкованості освітнього процесу, зумовленої війною. Показано професійну значущість толерантності до невизначеності студентів соціономічних спеціальностей. Наведено опис емпіричного дослідження толерантності до невизначеності здобувачів вищої освіти спеціальностей «Психологія», «Соціальна робота», «Спеціальна освіта» та «Початкова освіта» за методикою С. Баднера. За результатами тестування встановлено переважання середнього рівня толерантності до невизначеності. Більша частка опитаних переживає певні труднощі в разі зіткнення з непрогнозованими подіями, незнайомими або суперечливими навчальними ситуаціями в умовах війни, проте прагне розібратися в них та знайти нові шляхи успішного розв'язання завдань. З'ясовано, що респонденти мають високу толерантність до складних задач, сприймають їх як поштовх для саморозвитку та повнішого розкриття власного потенціалу. Підтверджено гіпотезу щодо існування кореляції між віком опитаних і толерантністю до новизни. Доросліші студенти частіше сприймають невизначені, неоднозначні умови як шанс, що може пояснюватися сформованістю в них навичок орієнтуватися в несподіваних ситуаціях. Спростовано гіпотези щодо існування значимих відмінностей показників толерантності до невизначеності в чоловіків та жінок, а також у здобувачів вищої освіти різних спеціальностей. Узагальнення отриманих нами результатів засвідчило достатній рівень толерантності до невизначеності опитаних студентів соціономічних спеціальностей, їх спроможність ефективно діяти у складних та непередбачуваних навчально-професійних ситуаціях під час повномасштабної війни.

FEATURES OF UNCERTAINTY TOLERANCE OF SOCIONOMIC SPECIALTIES STUDENTS IN THE CONDITIONS OF WAR

Ketler-Mytnytska T. S.

Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Psychology and Social Work Department

Municipal Institution of Higher Education “Khortytsia National Educational and Rehabilitation Academy” of Zaporizhzhia Regional Council

Naukove Mistechko str., 59, Zaporizhzhia, Ukraine

orcid.org/0000-0002-1665-4282

catmeatt@gmail.com

Key words: *uncertainty tolerance, university students, socionomic specialties, novelty, complexity, intractability.*

The article presents the results of an empirical study of the features of uncertainty tolerance of the socionomic specialties' students in wartime conditions. The specifics of the socionomic specialists' activities are revealed, and the growing requirements for the professional training of students to aid the population in war and post-war times are explained. Uncertainty tolerance is considered as one of the internal prerequisites for psychological well-being and successful professional development of students in conditions of disruptions to the educational process caused by the war. The professional significance of uncertainty tolerance of the socionomic specialties' students is shown. A description of an empirical study of uncertainty tolerance of Psychology, Social Work, Special Education and Primary Education students by the method of S. Badner is given. According to the results of measuring, the prevalence of a medium level of uncertainty tolerance is established. Most respondents experience some difficulties when face with unforeseen events, unfamiliar or contradictory educational situations in war conditions, but strive to understand them and find new ways to successfully solve problems. It was found that respondents have a high tolerance for difficult tasks, perceive them as an impetus for more complete disclosure of their own potential. The hypothesis of the existence of a correlation between the respondents' age and tolerance for novelty was confirmed. Older university students are more likely to perceive uncertain, ambiguous conditions as a chance, which can be explained by higher development of their skills to navigate in unexpected situations. The hypothesis of the existence of significant differences in the indicators of uncertainty tolerance in men and women, as well as in students of different specialties, was refuted. The generalization of the results we obtained showed a sufficient level of uncertainty tolerance of the socionomic specialties' students, revealed their ability to act effectively in unpredictable educational and professional situations during the war.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження пов'язана зі стрімким зростанням в Україні соціального запиту на підготовку висококваліфікованих фахівців соціономічних спеціальностей. У реаліях війни та під час прогнозування повоєнного життя в усіх сферах соціальної практики загострюється потреба щодо надання допомоги постраждалим різних категорій. Водночас тривале перебування в стані стресу та ускладнення освітнього процесу, що зумовлено війною, як-от непередбачуваність наявності світла та зв'язку, доступності інформаційних ресурсів, баз практики тощо, значно ускладнюють формування системи профе-

сійно важливих якостей та вмінь здобувачів вищої освіти. Через це до нагальних завдань вищої освіти можна віднести забезпечення високої професійної готовності майбутніх фахівців соціономічної сфери, в тому числі їх здатності до успішної діяльності у складних соціальних умовах, ситуаціях невизначеності та неупорядкованості.

Спираючись на аналіз Е. Сколоти, ми розуміємо під соціономічними спеціальностями такі, в яких використовуються методи соціономії (соціологія, психологія) та соціономіки (соціально-економічне прогнозування), а діяльність спрямована на запобігання проявів аномії, тобто ціннісно-нормативної

дестабілізації суспільства, яка може наступити під час соціальних криз (педагогіка, соціальна робота, журналістика, юриспруденція тощо). Представники цих спеціальностей мають бути здатними до прийняття самостійних рішень у нових, у тому числі екстремальних умовах, вміти зберігати попри них добрий настрій та самопочуття [1, с. 111–124].

Відсутність стабільності та передбачуваності процесу професійної діяльності під час війни вимагає від фахівців соціономічної сфери готовності до оперативного реагування на загрози та відповідні їм зміни в характері завдань, швидкого засвоєння нових методів роботи, утримування продуктивності за раптових труднощів та переважань. З огляду на це зростає важливість розвиненості у спеціалістів цієї сфери такої особистісної властивості, як толерантність до невизначеності.

Аналіз психологічної літератури показав, що феномен толерантності до невизначеності досліджувався: Г. Громоваю як чинник трансформації травматичного досвіду [2], А. Гусевим у контексті розвитку ідентичності особистості та її смислової сфери [3], Г. Чуйко з колегами з метою переосмислення впливу ситуаційних чинників [4] та ін. Толерантність до невизначеності здобувачів вищої освіти деяких соціономічних спеціальностей (найчастіше – майбутніх психологів) розглядалася: С. Хілько як умова формування їх професіоналізму [5], С. Кузіковою як наслідок життєздатності та чинник готовності до саморозвитку [6], О. Камінською та І. Дружиніною як корелят тривожності [7], Є. Порядіним як елемент професійної толерантності [8] тощо. Значення толерантності до невизначеності в умовах війни було теоретично проаналізовано Г. Склярвою [9], Н. Шель та О. Осіповою [10], емпірично досліджене І. Коробкою [11], а також М. El Khoury-Malhame з колегами [12] як чинника суб'єктивного благополуччя здобувачів вищої освіти.

Отже, толерантність до невизначеності студентів висвітлено частково, за окремими соціономічними спеціальностями, її особливості в умовах війни розкрито недостатньо. Це й зумовило здійснення цієї наукової розвідки.

Мета статті – представити результати емпіричного дослідження особливостей толерантності до невизначеності здобувачів вищої освіти соціономічних спеціальностей в умовах війни.

Завдання дослідження:

1) встановити рівні показників толерантності до невизначеності здобувачів вищої освіти соціономічних спеціальностей в умовах війни;

2) перевірити гіпотезу щодо існування статистично значущого зв'язку між показниками толерантності до невизначеності та віком респондентів;

3) перевірити гіпотезу щодо існування значимих відмінностей показників толерантності до невизначеності чоловіків та жінок;

4) перевірити гіпотезу щодо існування значимих відмінностей показників толерантності до невизначеності студентів різних спеціальностей.

Результати дослідження. Протягом ХХ ст. толерантність до невизначеності розглядалася психологами та філософами в контексті роздумів про відповідальність людини за характер її реагування на непередбачуваність, неструктурованість світу, важливість прийняття рішень та сенсоутворення. Поняття було запроваджено Е. Frenkel-Brunswik як протилежне щодо інтолерантності до протиріч, під якою вчена розуміла стереотипність і полярність мислення, викривлення сприйняття авторитарною особистістю людей та соціальних явищ з метою витіснення амбівалентності як джерела тривоги [13, с. 115–116]. Пізніше S. Budner відхилив тлумачення цього конструкту в термінах авторитаризму та запропонував розглядати його як схильність особистості інтерпретувати не протиріччя, а невизначені ситуації як джерело нових можливостей або загрози. До ознак невизначеної ситуації вчений відніс новизну (відсутність досвіду переживання подібних випадків), складність (значну кількість обставин, які треба врахувати) і нерозв'язність (незрозумілість або суперечливість стратегій вирішення задачі) [14, с. 29–50].

Тривають наукові дискусії щодо сутності цієї властивості. С. Хілько зауважує, що толерантність до невизначеності нині розглядається психологами в межах концепцій: особистісних факторів; прийняття рішень; саморегуляції діяльності в ситуаціях невизначеності; емоційного інтелекту; особистісної ідентичності; творчості; когнітивних стилів; копінг-стратегій; професійної готовності та компетентності [5, с. 40–44]. С. Кузікова зазначає, що толерантність до невизначеності аналізується вченими як: особистісна властивість або риса характеру; установка; особливість когнітивної сфери та соціальної перцепції; поведінкова навичка; система атиюдів; характеристика мотивації та прийняття ризику [6, с. 68–70]. Г. Чуйко, І. Зварич, Я. Чаплак та М. Комісарик усупереч поширеній у психології думці пропонують не вважати зазначену властивість постійною та універсальною щодо всіх життєвих ситуацій, оскільки невизначеність у надцінних сферах не може викликати позитивні переживання. Вони акцентують значення того, яка саме ситуація є невизначеною, і чи стосується вона провідних потреб особистості. З цього погляду толерантність до невизначеності автори розглядають не як властивість, а як стан [4, с. 330–332].

Психологами виявлено вагоме значення толерантності до невизначеності для особистісного,

когнітивного, поведінкового розвитку людини. Г. Громова підкреслює важливість здатності людини сприймати непередбачуваність, неоднозначність ситуації нейтрально або позитивно та зберігати здатність активно реагувати на неї. Ця здатність передбачає як розуміння непередбаченості світу, так і ефективну діяльність під час несподіванок і сприяє трансформації травматичних переживань у цінний життєвий досвід особистості [2, с. 143]. А. Гусєв акцентує, що толерантність до невизначеності дозволяє особистості витримувати кризові прояви, що виникають під час переходу до нової ідентичності, оновлювати смислову сферу, досягати глибшого усвідомлення себе та світу [3, с. 177–178]. Г. Чуйко з колегами також звертають увагу на ступінь усвідомленості реакцій людини на невизначеність, їх спрямованість або на пошук невідомих причин проблеми, або на пом'якшення наслідків. Особистість, толерантна до невизначеності, краще долає труднощі за відсутності певного алгоритму потрібних дій, оскільки більш спокійно реагує на свою нездатність прогнозувати події та не переоцінює невідомі загрози. Неспроможність передбачити всі наслідки важливих рішень не заважають такій особистості робити вибір з огляду на аналіз наявної інформації. Автори також відзначають позитивний емоційний стан людей з високою толерантністю до невизначеності в разі нестачі даних, часу та інших сприятливих умов для виконання середньо важливих завдань [4, с. 330–332].

Толерантність до невизначеності майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей має виражену професійну значущість. С. Хілько проаналізувала внутрішні та зовнішні ситуації невизначеності в діяльності психологів та довела важливість їх умінь помічати позитивні можливості, які дає невизначеність, і виявляти рішучість, активність, гнучкість під час їх використання [5, с. 111–112]. С. Кузікова проводила дослідження здобувачів вищої освіти різних спеціальностей, у тому числі майбутніх психологів, та виявила зв'язки толерантності до невизначеності з готовністю до змін, життєздатністю і саморозвитком [6, с. 71]. О. Камінська та І. Дружиніна встановили зворотний зв'язок толерантності до невизначеності та тривожності студентів-психологів [7, с. 75]. Є. Порядін установив, що толерантність до невизначеності входить до структури професійної толерантності майбутніх соціальних робітників та разом із фрустраційною толерантністю впливає на їх здатність усвідомлювати, стійко переносити та долати несприятливі життєві обставини [8, с. 74–75].

В умовах війни толерантність до невизначеності є важливим внутрішнім ресурсом психічного здоров'я та успішної навчально-професійної під-

готовки студентської молоді. Як показав теоретичний аналіз Г. Склярвої, ситуації невизначеності під час війни набагато менш передбачувані, ніж у мирний час, адже пов'язані з небезпекою, смертю, каліцтвом, не мають аналогів у попередньому житті цивільних людей, є масштабними, стосуються суспільства загалом. Такі ситуації вимагають вищої життєздатності та стресостійкості, ніж мирне повсякденне життя [9, с. 257–258]. М. El Khoury-Malhame з колегами встановили, що в періоди соціальних криз, пов'язаних із насильством та небезпекою, толерантність до невизначеності сприяє зниженню депресії та тривоги за умови використання адекватних стратегій подолання й отримання соціальної підтримки. За результатами дослідження, навіть у дуже важкі часи ті студенти, які терпимі до змін та впевнено налаштовані на отримання професійних знань та вмінь, мають вищий рівень психічного здоров'я та кращі професійні перспективи [12, с. 6–7].

Толерантність до невизначеності здобувачів вищої освіти саме соціономічних спеціальностей в умовах війни досліджена досить фрагментарно. Н. Шель та О. Осіпова теоретично розглянули толерантність до невизначеності майбутніх психологів як умову успішного подолання криз професійного становлення та емоційного вигорання під час війни [10]. За результатами дослідження І. Коробки, здобувачі освіти з високим виявом цієї якості мають вище суб'єктивне благополуччя і беруть відповідальність за вибір життєвих стратегій у сучасних складних умовах [11, с. 182].

Емпіричне дослідження толерантності до невизначеності студентів соціономічних спеціальностей в умовах війни проводилося на платформі Online Test Pad у вересні – жовтні 2024 року. Базою дослідження був комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради. Вибірка складається зі 157 студентів спеціальностей: 053 Психологія (94 особи), 231 Соціальна робота (18 осіб), 016 Спеціальна освіта (31 особа), 013 Початкова освіта (14 осіб), з них 106 першого (бакалаврського) і 51 другого (магістерського) рівнів освіти. До вибірки ввійшло 134 жінки та 23 чоловіка віком від 17 до 58 років.

Для дослідження вибрано опитувальник толерантності до невизначеності С. Баднера (в адаптації В. Барко, Л. Кірієнко) [15, с. 223–236], методи математичної статистики – критерій Колмогорова-Смирнова для перевірки нормальності розподілу, коефіцієнт Кендала для виявлення кореляції, критерії Манна-Уїтні та Краскала-Уоліса для порівняння незалежних вибірок у програмі IBM SPSS Statistics 21.

Для виконання першого завдання дослідження встановлено частку студентів з низьким, середнім

та високим рівнями кожного з показників толерантності до невизначеності в умовах війни. Результати подано в табл. 1.

Як видно з табл. 1, за шкалами «Новизна» (88,5% опитаних, 139 осіб), «Нерозв'язність» (82,2%, опитаних, 129 осіб) та загальною шкалою (88,5% респондентів, 139 осіб) у здобувачів вищої освіти соціономічних спеціальностей в умовах війни переважає середній рівень толерантності до невизначеності. Це означає, що переважна більшість опитаних, хоч і переживають незнайомі ситуації як непрості через нестачу потрібних умінь, здатні діяти в них конструктивно, оскільки намагаються правильно оцінювати труднощі, з якими зіткнулися, та шукати шляхи їх подолання. За шкалою «Складність» у 82,2%, опитаних, тобто 129 осіб, домінує високий рівень вияву. Такі респонденти сприймають нові ситуації, які вимагають наполегливої праці, як поштовх до самовдосконалення та повнішого використання власних ресурсів, що свідчить про високу готовність майбутніх спеціалістів допоміжних професій до плідної роботи під час війни. Низький рівень за всіма шкалами, який свідчить про страх майбутнього та нездатність приймати мінливу дійсність, майже не представлено. Отже, опитані нами здобувачі вищої освіти соціономічних спеціальностей виявили достатню толерантність до невизначеності, що свідчить про їх готовність приймати виклики професійної діяльності під час війни та після її завершення.

Для виконання другого завдання дослідження здійснено перевірку гіпотези, що існує статистично значущий зв'язок між показниками толерантності до невизначеності та віком респондентів. Попередньо ряди даних щодо віку та кожної зі шкал опитувальника було перевірено на нормальність розподілу за критерієм Колмогорова-Смир-

нова. Перевірка встановила, що дані не є нормально розподіленими, тому для кореляції було вирішено використовувати непараметричний коефіцієнт Кендала.

Як свідчить табл. 2, виявлено тільки одну статистично значиму двосторонню кореляцію для $n=157$, а саме між віком студентів соціономічних спеціальностей та новизною в ситуаціях невизначеності ($T=0,158$, $p \leq 0,01$). Це означає, що доросліші за віком здобувачі освіти частіше сприймають нові невизначені умови як шанс, менше переймаються через власну неготовність до виконання незнайомих дій. Можна припустити, що це пояснюється вищою впевненістю у власних адаптаційних можливостях через більший досвід зіткнення із життєвими змінами. Такий висновок узгоджується з науковими поглядами С. Кузікової на те, що соціальна ситуація в студентському віці, брак досвіду самостійного життя без допомоги батьків, перші професійні спроби обмежують толерантність до невизначеності в нових ситуаціях [6, с. 70].

Для виконання третього завдання дослідження здійснено перевірку гіпотези щодо існування значимих відмінностей показників толерантності до невизначеності чоловіків та жінок. Застосування непараметричних критеріїв (Манна-Уїтні та Краскала-Уоліса) для незалежних вибірок показало, що за статтю суттєвих відмінностей у всіх показниках толерантності до невизначеності немає. Це означає, що опитані нами чоловіки та жінки реагують на ситуації невизначеності подібно. Ми припускаємо, що на точність цього результату може негативно вплинути значна різниця в кількості опитаних чоловіків та жінок.

Для виконання четвертого завдання дослідження здійснено перевірку гіпотези щодо існування значи-

Таблиця 1

Рівні толерантності до невизначеності студентів соціономічних спеціальностей в умовах війни

Рівні Шкали	Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
	Кількість осіб	Відсоток	Кількість осіб	Відсоток	Кількість осіб	Відсоток
Новизна	3	1,9	139	88,5	15	9,6
Складність			28	17,8	129	82,2
Нерозв'язність			129	82,2	28	17,8
Загальна шкала	1	0,6	139	88,5	17	10,9

Таблиця 2

Кореляційні зв'язки показників віку й толерантності до невизначеності студентів соціономічних спеціальностей (коефіцієнт Кендала)

	Загальна шкала	Новизна	Складність	Нерозв'язність
Коефіцієнт	-0,006	0,158	0,002	-0,020
Значимість (p)	0,921	0,01	0,977	0,726

мих відмінностей показників толерантності до невизначеності здобувачів освіти спеціальностей «Психологія», «Соціальна робота», «Спеціальна освіта» та «Початкова освіта». Оскільки нами було опитано студентів чотирьох спеціальностей, було вибрано непараметричний критерій Краскала-Уоліса для незалежних вибірок, яких може бути більше двох. Застосування цього критерію не виявило будь-якої суттєвої різниці в рівнях показників толерантності до невизначеності. Водночас кількість здобувачів вищої освіти різних спеціальностей також була різною, що могло знизити точність вимірювань.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, у статті презентовано результати емпіричного дослідження особливостей толерантності до невизначеності студентів соціономічних спеціальностей в умовах війни. Показано специфіку діяльності фахівців соціономічної сфери, її важливість у зв'язку з необхідністю надання кваліфікованої допомоги населенню у воєнні та повоєнні часи. Розглянуто толерантність до невизначеності як одну з внутрішніх передумов психологічного благополуччя та професійно значущою особистісну властивість здобувачів вищої освіти соціономічних спеціальностей.

Емпірично встановлено переважання середнього рівня толерантності до невизначеності здобувачів спеціальностей «Психологія», «Соціальна робота», «Спеціальна освіта» та «Початкова освіта». Переважна більшість респондентів

відчуває деякі труднощі, стикаючись із неочікуваними ситуаціями, зокрема в процесі навчально-професійної підготовки під час війни, проте здатна зберігати спокій та продуктивність, оскільки спрямована на якомога більш об'єктивне оцінювання подій і пошук дієвих засобів реалізації своїх завдань у невизначених умовах. За шкалою «Складність» домінує високий рівень вияву, тобто опитані здобувачі освіти соціономічних спеціальностей під час війни сприймають великі за обсягом завдання зі значною кількістю обставин, які треба враховувати, як стимул для самовдосконалення. Підтверджено гіпотезу щодо існування кореляції між віком опитаних і толерантністю до невизначеності за шкалою новизни. Через обмежений досвід у багатьох студентів ще не сформовані навички подолання нових для них життєвих та освітніх труднощів. Спростовано гіпотезу щодо існування значимих відмінностей показників толерантності до невизначеності в чоловіків та жінок, так само у студентів різних спеціальностей. Загалом, отримані дані свідчать про готовність опитаних здобувачів вищої освіти соціономічних спеціальностей досить ефективно діяти в невизначених ситуаціях під час війни.

Перспективою подальших досліджень вважаємо вивчення характеру зв'язку толерантності до невизначеності з професійно важливими особистісними та когнітивними особливостями здобувачів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сколота Е. Соціально-психологічні особливості соціономічних професій. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи*. 2023. № 3(62). Т. 1. С. 111–124.
2. Громова Г.М. Толерантність до невизначеності як чинник трансформації травматичного досвіду особистості : дис. ... доктора філософії : 053 «Психологія». Київ, 2022. 208 с.
3. Гусев А.І. Толерантність до невизначеності як чинник розвитку ідентичності особистості : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01. Київ, 2009. 233 с.
4. Теоретичні аспекти проблеми толерантності до невизначеності у психології. *Grail of Science* / Г. Чуйко та ін. 2023. № 30. С. 329–338.
5. Хілько С.О. Психологічні умови формування толерантності до невизначеності у майбутніх психологів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 2018. 279 с.
6. Кузікова С.Б. Толерантність до невизначеності: теоретико-емпіричні розвідки. *Науковий вісник ХДУ. Серія «Психологічні науки»*. 2018. Том 1. № 3. С. 67–72.
7. Камінська О., Дружиніна І. Взаємозв'язок толерантності до невизначеності та рівня тривожності студентської молоді. *Психологія: реальність і перспективи*. 2023. Вип. 20. С. 69–76.
8. Порядін Є. Детермінанти розвитку професійної толерантності майбутніх соціальних працівників в умовах війни. *Вісник Національного університету Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченка*. 2023. № 175. С. 73–77.
9. Скляр Г. До питання про ситуації невизначеності мирного та воєнного часу. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2024. № 3(75). С. 254–258.
10. Шель Н., Осіпова О. Роль толерантності до невизначеності у професійній реалізації майбутніх психологів під час війни. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 8(42). С. 943–954.
11. Коробка І. М. Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс суб'єктивного благополуччя молоді : дис. ... доктора філософії : 053 «Психологія». Київ, 2023. 239 с.
12. El Khoury-Malhame M., Bou Malhab S., Chaaya R., Sfeir M., El Khoury S. Coping during socio-political uncertainty. *Frontiers in psychiatry*. 2024. № 14, P. 1–9.

13. Frenkel-Brunswik E. Intolerance of ambiguity as an emotional and perceptual personality variable. *Journal of Personality*. 1949. № 18. P. 108–143.
14. Budner S. Intolerance of Ambiguity as a Personality Variable. *Journal of Personality*. 1962. Vol. 30. P. 29–50.
15. Барко В.Д., Кирієнко Л.А. Розроблення україномовного опитувальника толерантності до невизначеності для використання в національній поліції України. *Наука і правоохорона*. 2019. № 2 (44). С. 223–236.

REFERENCES

1. Skolota, E. (2023). Cotsialno-psykholohichni osoblyvosti sotsionomichnykh profesii [Socio-psychological features of socioeconomic professions]. *Teoretychni i prykladni problemy psykholohii*, 3 (62), 111–124 [in Ukrainian].
2. Hromova, H.M. (2022). Tolerantnist do nevyznachenosti yak chynnyk transformatsii travmatychnoho dosvidu osobystosti [Tolerance to uncertainty as a factor in the transformation of traumatic experience of the individual]: diss. ... Ph.D in the specialty 053 Psychology. Kyiv, 208 [in Ukrainian].
3. Husiev, A.I. (2009). Tolerantnist do nevyznachenosti yak chynnyk rozvytku identychnosti osobystosti [Tolerance to uncertainty as a factor in the development of personal identity]: diss. ... Cand. of psychological sciences: 19.00.01. Kyiv, 233 [in Ukrainian].
4. Chuiko, H., Zvarych, I., Chaplak, Ya., & Komisaryk, M. (2023). Teoretychni aspekty problemy toterantnosti do nevyznachenosti u psykholohii [Theoretical aspects of the tolerance to uncertainty issue in psychology]. *Grail of Science*, (30), 329–338 [in Ukrainian].
5. Khilko, S.O. (2018). Psykholohichni umovy formuvannia tolerantnosti do nevyznachenosti u maibutnikh psykholohiv [Psychological conditions for the formation of tolerance to uncertainty in future psychologists]: diss. ... Cand. of psychological sciences : 19.00.07. Kyiv, 279 [in Ukrainian].
6. Kuzikova, S.B. (2018). Tolerantnist do nevyznachenosti: teoretyko-empyrychni rozvidky [Tolerance to uncertainty: theoretical and empirical explorations]. *Naukovyi visnyk KhDU. Seriya "Psykholohichni nauky"*. 2018, 1(3), 67–72 [in Ukrainian].
7. Kaminska, O., & Druzhynina, I. (2023). Vzamozv'iazok tolerantnosti do nevyznachenosti ta rivnia tryvozhnosti studentskoi molodi [The relationship between tolerance to uncertainty and the anxiety level of student youth]. *Psykhologhiia: realnist i perspektyvy*, 20, 69–76 [in Ukrainian].
8. Poriadin, Ye. (2023). Determinanty rozvytku profesiinoi tolerantnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh viiny [Determinants of professional tolerance of future social workers development in war conditions]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu Chernihivskiy kolehium imeni T.H. Shevchenka*, 175. 73–77 [in Ukrainian].
9. Skliarova, H. (2024). Do pyttannia pro sytuatsii nevyznachenosti myrnoho ta voiennoho chasu [On the question of the uncertainty situations of peace and wartime]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, 3(75), 254–258 [in Ukrainian].
10. Shel, N., & Osipova, O. (2024). Rol tolerantnosti do nevyznachenosti u profesiinii realizatsii maibutnikh psykholohiv pid chas viiny [The role of tolerance to uncertainty in the professional realization of future psychologists during the war]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 8(42), 943–954 [in Ukrainian].
11. Korobka, I.M. (2023). Tolerantnist do nevyznachenosti yak psykholohichniy resurs sub'iektyvnoho blahopoluchchia molodi [Tolerance to uncertainty as a psychological resource for the subjective well-being of youth]: diss. ... Ph.D in the specialty 053 Psychology. Kyiv, 2023. 239 [in Ukrainian].
12. El Khoury-Malhame, M., Bou Malhab, S., Chaaya, R., Sfeir, M., & El Khoury, S. (2024). Coping during socio-political uncertainty. *Frontiers in psychiatry*, 14, 1–9 [in English].
13. El Khoury-Malhame, M., Bou Malhab, S., Chaaya, R., Sfeir, M., & El Khoury, S. (2024). Coping during socio-political uncertainty. *Frontiers in psychiatry*, 14, 1–9 [in English].
14. Budner, S. (1962). Intolerance of Ambiguity as a Personality Variable. *Journal of Personality*, 30, 29–50 [in English].
15. Barko, V.D., & Kyriienko, L.A. (2019). Rozroblennia ukrainomovnoho opytuvalnyka tolerantnosti do nevyznachenosti dlia vykorystannia v natsionalnii politsii Ukrainy [Design of a Ukrainian-language questionnaire on tolerance to uncertainty for use in the National Police of Ukraine]. *Nauka i pravookhorona*, 2 (44), 223–236 [in Ukrainian].